

70-річчя члена-кореспондента НАН України М.Д. ТРОНЬКА

Микола Дмитрович Тронько народився 28 лютого 1944 р. Після закінчення в 1967 р. Київського медичного інституту ім. О.О. Богомольця за фахом «лікувальна справа» вступив до аспірантури Інституту ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН України, з яким пов'язав свою подальшу професійну діяльність. З 1986 р. Микола Дмитрович очолює Інститут і завідує відділом фундаментальних і прикладних проблем ендокринології. Він — доктор медичних наук (1984), професор (1989), член-кореспондент НАН України (1992), академік НАМН України (2010).

Упродовж багатьох років провідним напрямом наукової діяльності М.Д. Тронька є проблема цукрового діабету, що має велике медико-соціальне значення для населення України. Колектив Інституту під керівництвом Миколи Дмитровича ініціював і розробив комплексну програму «Цукровий діабет», затвердження якої створило умови для значного поліпшення медичної допомоги хворим на цукровий діабет, якості їх життя, своєчасного виявлення хвороби та її ускладнень. Уперше в Україні створено бази даних державного реєстру дорослих і дітей, хворих на цукровий діабет, що дає змогу здійснювати динамічний контроль за кожним випадком захворювання, розв'язувати важливі наукові завдання і практичні питання лікувально-діагностичного процесу.

М.Д. Тронько плідно працює над фундаментальними і прикладними проблемами ендокринології, останнім часом він інтенсивно вивчає питання регуляції обміну речовин, внутрішньоклітинних процесів у нормі й патології. Наукові дослідження Миколи Дмитровича охоплюють різні аспекти фізіології, біохімії, патофізіології ендокринної системи, експериментальні роботи присвячені вивченню регуляції секреції, механізму дії та обміну кортикостероїдів. На основі одержаних результатів сформульовано оригінальну концепцію функціональної транс-

формації кортикостероїдів. Чорнобильська наукова тематика стала пріоритетним напрямом у науковій і практичній діяльності М.Д. Тронька, він зробив значний внесок у з'ясування впливу радіаційного фактора на канцерогенез щитоподібної залози. Під його керівництвом і за безпосередньої участі доведено залежність зростання захворюваності на рак щитоподібної залози від дози її опромінення, отримано нові дані щодо збільшення такої захворюваності у дітей та підлітків України після аварії на ЧАЕС, проведено молекулярно-біологічні дослідження злоякісних пухлин щодо участі різних онкогенів у тиреоїдному канцерогенезі залежно від віку пацієнтів і часу, що минув після аварії. Одержані дані лягли в основу створення Республіканського реєстру дітей, постраждалих після аварії на ЧАЕС. Понад 2000 дітей, хворих на рак щитоподібної залози, пройшли лікування у клінічних відділеннях Інституту.

Під керівництвом М.Д. Тронька розроблено Державну програму профілактики йододefіцитних захворювань, проведено обстеження населення на йодний дефіцит по всій території України і запропоновано шляхи його подолання. Ці результати й рекомендації відображено в підготовленому проекті закону «Про попередження станів і захворювань, спричинених йодною недостатністю», який передбачає постійний моніторинг йодної забезпеченості та захворюваності населення і впровадження масової йодної профілактики шляхом вживання йодованої солі.

М.Д. Тронько — автор близько 500 наукових праць, серед яких 37 монографій; співавтор 2

авторських свідоцтв та 34 деклараційних патентів України. Він підготував 11 докторів і 12 кандидатів наук. Авторитетний учений-ендокринолог, здібний педагог, невтомний організатор наукової діяльності, Микола Дмитрович успішно керує кафедрою ендокринології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика МОЗ України.

М.Д. Тронька обрано президентом Асоціації ендокринологів України, віце-президентом Української діабетичної федерації, заступником голови Наукової ради (відділення) з теоретичної та профілактичної медицини при Президії НАМН України. Він є членом Європейської та Американської асоціацій з вивчення цукрового діабету, Європейської тиреоїдної асоціації, головою спеціалізованої наукової ради із захисту дисертацій, головним редактором журналу «Ендокринологія». Микола Дмитрович — заслужений діяч науки і техніки України (1994), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2007), премії ім. О.О. Богомольця (1989) та ім. В.П. Комісаренка (2008), Нагасакської меморіальної премії миру ім. Такаші Нагаї (2012, Японія). Його нагороджено орденом «За заслуги» III ст., нагрудним «Знаком пошани», Почесною грамотою Кабінету Міністрів України і Грамотою Верховної Ради України «За заслуги перед Українським народом».

Наукова і медична спільнота, колектив Інституту, колеги й учні сердечно вітають Миколу Дмитровича з ювілеєм і бажають йому міцного здоров'я, щастя, довгих років життя і нових вагомих результатів у науковій роботі й медичній практиці.